НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра українознавства, філософії та інформаційно-гуманітарних студій

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ Богдан КОРОБКО
«__» _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ ТА НАУКОВЕ МИСЛЕННЯ»
(назва навчальної дисципліни)

Підготовки **Доктора філософії**
(назва ступеня вищої освіти)

Освітньої програми **Телекомунікації та радіотехніка**
(назва освітньої програми)

Спеціальності **172 Електронні комунікації та радіотехніка**
(код і назва спеціальності)

Полтава
2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Філософія та наукове мислення»** для здобувачів вищої освіти спеціальності **172 Електронні комунікації та радіотехніка** третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Розробник: Савонова Г. І., д. філос. н., доцент кафедри українознавства, філософії та інформаційно-гуманітарних студій

Погоджено

Гарант освітньої програми _____ Олександр ШЕФЕР

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри українознавства, філософії та інформаційно-гуманітарних студій

Протокол від «27» серпня 2026 року № 1

Т.в.о. завідувача кафедри українознавства, філософії
та інформаційно-гуманітарних студій Ярослав БЛОХА

«27» серпня 2026 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету філології, психології та педагогіки

Протокол від «27» серпня 2026 року № 1

Голова навчально-методичної комісії
Факультету філології, психології та педагогіки Віктор ЧЕРНИШОВ

«27» серпня 2026 року

© Савонова Г. І. 2026 рік
© Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка, 2026 рік

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="3">Найменування
Показників</td><td rowspan="3">Галузь знань,
спеціальність,
ступінь вищої освіти</td><td>Характеристика
Навчальної
дисципліни</td></tr>
<tr><td>форма здобуття освіти</td></tr>
<tr><td>денна</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 4</td><td rowspan="2">Галузь знань

17 Електроніка, автоматизація та електронні комунікації</td><td rowspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 120</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Модулів – 1</td><td rowspan="4">Спеціальність

172 Електронні комунікації та радіотехніка</td><td>Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Змістових модулів – 2</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="10">Індивідуальне завдання – не передбачено</td><td>Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="9">Ступінь вищої освіти

Доктор філософії</td><td>20 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні</td></tr>
<tr><td>20 год.</td></tr>
<tr><td>Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>80 год.</td></tr>
<tr><td>Індивідуальна робота:
0 год.</td></tr>
<tr><td>Вид контролю: екзамен</td></tr>
</table>

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти – 40/80

2. Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія та наукове мислення» є набуття знань про фундаментальні підстави та засадничі принципи сучасного наукового мислення.

Завдання дисципліни спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

ІК Здатність здобувача продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі електроніки, автоматизації та електронних комунікацій, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК1. Здатність ініціювати та виконувати наукові дослідження, що приводять до отримання нових знань та наукових результатів із дотриманням належної академічної доброчесності.

ЗК3. Здатність до постійного професійного саморозвитку та самовдосконалення.

ЗК5. Здатність критично аналізувати, оцінювати і синтезувати нові та комплексні наукові рішення.

ЗК8. Здатність до формування системного наукового світогляду та професійної етики.

СК7. Здатність ефективно використовувати дослідницькі навички та знання в предметній області спеціальності.

СК8. Здатність проектувати, обслуговувати, експлуатувати обладнання телекомунікації та радіотехніки; мати детальні знання спеціальної області дослідження в поєднанні зі знаннями загальної наукової складової.

СК10. Здатність застосовувати отримані знання та навички для створення власних інноваційних проектів і рішень у сфері телекомунікацій та радіотехніки.

СК11. Здатність продукувати нові ідеї і розв'язувати комплексні завдання у галузі дослідницько-інноваційної діяльності.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є попередньо опановані дисципліни другого (магістерського) рівня вищої освіти.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Механізм реалізації кінцевої мети, досягнення необхідного рівня сформованості вмінь і знань досягається використанням прогресивних підходів до ведення навчального процесу з дисципліни, сучасних інформаційно-педагогічних технологій навчання.

Програмні результати навчання:

ПР1. Уміти формувати і аргументовано відстоювати власну позицію з різних проблем в області телекомунікацій та радіотехніки.

ПР2. Уміти визначати та задовольняти потреби особистого та наукового розвитку, бути критичним і самокритичним.

ПР3. Уміти вести дискусії і полеміки, здійснювати публічні промови, робити доповіді та презентації з питань професійних та наукових досліджень, аргументовано викладати власну точку зору державною та іноземною мовами та кваліфіковано відображати результати досягнень у наукових публікаціях.

ПР4. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних та/або складної структури.

ПР5. Уміти системно мислити, формувати принципово нові ідеї, пропонувати способи розв'язання поставлених наукових та практичних задач в умовах неповної або обмеженої інформації, демонструючи гнучкість у прийнятті рішень.

ПР6. Мати необхідні теоретичні та методичні знання в сфері телекомунікацій та радіотехніки і на межі предметних галузей, для проведення наукових і прикладних досліджень на високому рівні сучасних досягнень галузі електроніки, автоматизації та електронних комунікацій.

ПР7. Визначати актуальні наукові та практичні проблеми у сфері телекомунікацій та радіотехніки.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	**Значення ЄКТС**	**Оцінка**	**Критерій оцінювання**	**Рівень компетентності**
90-100	**A**	**Відмінно**	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивчені інших дисциплін.	**Високий**, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82-89	**B**	**Добре**	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	**Достатній**, що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	**C**	**Добре**	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	**Достатній**, конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.

64-73	**D**	**Задовільно**	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	**Середній**, що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60 – 63	**E**	**Достатньо**	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	**Середній,** що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35 - 59	**FX**	**Незадовільно** з можливістю повторного складання екзамену/ диф.заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	**Низький**, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0 – 34	**F**	**Незадовільно** з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/ диф.заліку.	**Незадовільний**, Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Під час вивчення дисципліни «Філософії та наукового мислення» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

✓ **поточний контроль**:

- виконання практичних завдань
- виконанням завдань самостійної роботи

✓ **модульний контроль**

- тестування

✓ **підсумковий контроль**

- екзамен

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ

Тема 1. Філософський зміст проблеми буття.

Філософський зміст проблем буття та субстанції. Різні підходи у розумінні субстанції. Рух як невід'ємний атрибут матерії, спосіб її існування. Простір і час – форми буття матерії. Свідомість як об'єкт гносеологічних досліджень. Свідомість і діяльність людини. Творча активність свідомості. Принципи діалектичного осмислення буття. Категорії як загальні форми відображення буття.

Практичне заняття №1

Тема 2. Гносеологія та рівні наукового пізнання.

Пізнаванність світу і його законів. Єдність чуттєвого і раціонального моментів пізнання. Проблема істини у філософії і науковому пізнанні. Творчість та інтуїція. Практика – критерій істини, основа і ціль пізнання

Практичне заняття №2

Тема 3. Людина у вимірах філософського аналізу.

Проблематичність людського буття. Життя, буття та існування як характеристики людини. Проблема походження людини: сперечання еволюціонізму та креаціонізму. Діяльність та екзистенціали людського буття. Структура людської діяльності та сутнісні сили людини. Співвідношення природнього, соціального, персонального та трансцендентного в людині. Вихідні цінності людського буття. Вихідні характеристики людської особистості. Основні аспекти буттєвих виявлень людської особистості.

Практичне заняття №3

Тема 4. Тенденції розвитку сучасного світу.

Глобальні проблеми та їхнє футурологічне осмислення. Діяльність Римського клубу. Філософія гібридних воєн і міжнародного тероризму. Глобалізація та її наслідки. Глобальний гуманізм. Філософське осмислення технологій.

Практичне заняття №4

Тема 5. Філософія наукової творчості.

Наукова творчість як об'єкт філософського аналізу. Онтологічні та гносеологічні аспекти наукової творчості. Постмодерні виміри наукової творчості. Динамічність і логіко-когнітивні механізми творчої наукової діяльності. Інтердисциплінарність і фрагментарність. Екзистенційна чутливість науки.

Практичне заняття №5

Змістовний модуль 2. ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ НАУКИ ТА НАУКОВОГО МИСЛЕННЯ.

Тема 6. Наука як соціальне явище.

Історичні типи світогляду. Особливості філософського (наукового) світогляду. Наука як сукупність знань. Поняття про науку. Значення науки для розвитку суспільства. Сутність і зміст науки, її характерні риси. Основні стадії та етапи розвитку науки. Суб'єкти наукової діяльності: дослідник, науковець, вчений, науковий працівник. Об'єктно-предметна база наукових досліджень. Об'єкт як частина об'єктивної реальності. Специфічні закони, закономірності існування об'єктів. Факти, явища, відношення як предмети наукового дослідження.

Практичне заняття №6

Тема 7. Онтологічні й гносеологічні виміри європейської науки в докласичну епоху.

Роль дослідження онтологічних і гносеологічних основ для розуміння становлення європейської науки. Космоцентризм давньогрецького мислення. Натурфілософія класичної античності. Логос як принцип упорядкування мислення і світу. Онтологічна структура середньовічного світу. Світ як творіння Бога, упорядковане відповідно до вищої мети. Зміна уявлень про космос: від замкнутого до безмежного (Коперник, Кузанський). Зародження механістичного бачення природи. Емпіризм Роджера Бекона: досвід як джерело знання. Гуманізм і нове ставлення до природи у Відродженні (Леонардо да Вінчі)

Практичне заняття №7

Тема 8. Класичні концепції філософії науки.

Визначення «класичної науки» – раціоналістична модель пізнання XVII–XIX ст. Історичні передумови її формування (наукова революція XVII ст., Декарт, Галілей, Ньютон). Основні риси класичної науки: (об'єктивізм і детермінізм, віра в універсальність законів природи, експериментально-математичний метод, ідеал повного і достовірного знання). Простір і час як абсолютні форми буття (І. Ньютон). Причинність і детермінізм у поясненні природних явищ. Уявлення про суб'єкта і об'єкта пізнання – позиція зовнішнього спостерігача.

Практичне заняття №8

Тема 9. Постмодерністські дискурси у філософії та науці.

Світоглядно-філософське та методологічне підґрунтя постмодернізму у філософії й науці. Структуралістські тенденції у науці постмодерну. Характерні риси й особливості постмодернізму у науці. Реальність як текст, який підлягає нескінченному тлумаченню. Мова як середовище конструювання реальності. Істина як продукт дискурсивної практики. Проблема влади та знання в філософії М. Фуко. Деконструкція класичного знання.

Практичне заняття №9

Тема 10. Етика вченого та захист інтелектуальних і авторських прав в Україні.

Професійна відповідальність ученого перед суспільством. Етичні дилеми сучасної науки. Моральні засади наукової діяльності. Виховання молодих учених у дусі чесності, скромності, гуманізму.

Національна система. Закони України «Про інформацію», «Про авторське право і суміжні права», Законодавство в сфері інтелектуальної власності. Інформаційні ресурси спільного користування, методи обробки наукової інформації.

Практичне заняття №10

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Фундаментальні проблеми філософії.						
Тема 1. Філософський зміст проблеми буття.	**12**	2	2			8
Тема 2. Гносеологія та рівні наукового пізнання.	**12**	2	2			8
Тема 3. Людина у вимірах філософського аналізу.	**12**	2	2			8
Тема 4. Тенденції розвитку сучасного світу.	**12**	2	2			8

Тема 5. Філософія наукової творчості.	**12**	2	2			8
Разом за змістовим модулем 1.	**60**	**10**	**10**			**40**
Змістовний модуль 2. Філософські аспекти науки та наукового мислення.						
Тема 6. Наука як соціальне явище.	**12**	2	2			8
Тема 7. Онтологічні й гносеологічні виміри європейської науки в докласичну епоху.	**12**	2	2			8
Тема 8. Класичні концепції філософії науки.	**12**	2	2			8
Тема 9. Постмодерністські дискурси у філософії та науці.	**12**	2	2			8
Тема 10. Етика вченого та захист інтелектуальних і авторських прав в Україні.	**12**	2	2			8
Разом за змістовим модулем 2.	**60**	**10**	**10**			**40**
Усього годин	**120**	**20**	**20**			**80**

9. Перелік питань для семінарських занять

№	Тема заняття та перелік питань	Кількість годин
	Семінарські заняття не передбачені	

10. Перелік питань для практичних занять

№ з/п	Тема заняття та перелік питань	Кількість годин
1	**Практичне заняття 1. Філософський зміст проблеми буття.** **Завдання 1.** Порівняйте трактування буття та субстанції у філософії Платона, Арістотеля, Декарта, Спінози. Дайте відповідь на питання: Чи зберігає проблема субстанції актуальність у сучасній філософії науки? **Завдання 2.** Обґрунтуйте або спростуйте тезу: «Рух не є властивістю матерії – рух є способом її існування». Побудуйте аргументацію з позицій матеріалізму, діалектики та сучасного природознавства. **Завдання 3.** Сформулюйте відповідь на питання: «Чи можна розглядати свідомість як особливу форму буття?». Обґрунтуйте позицію з використанням щонайменше 3 наукових джерел.	2
2	**Практичне заняття 2. Гносеологія та рівні наукового пізнання.** **Завдання 1.** На конкретному прикладі наукового відкриття покажіть взаємодію: відчуття → сприймання → уявлення → поняття → судження → умовивід → наукова гіпотеза. Поясніть, на якому етапі виникає ризик суб'єктивної помилки. **Завдання 2.** Порівняйте концепції істини: • кореспондентну; • когерентну;	2

	• прагматичну; • конвенціоналістську; • діалектичну. Дайте відповідь на питання: Чи може наукове знання бути одночасно істинним і таким, що потребує подальшого перегляду? **Завдання 3.** Проаналізуйте роль інтуїції та творчості у науковому відкритті (Можливі приклади: А. Айнштайн, М. Кюрі, Д. Менделєєв, А. Пуанкаре тощо), і дайте відповідь на питання: Чи може інтуїтивне знання бути науковим до моменту його раціонального обґрунтування?	
3	**Практичне заняття 3. Людина у вимірах філософського аналізу.** **Завдання 1.** Побудуйте концептуальну модель: ЛЮДИНА = природне + соціальне + особистісне + духовне + трансцендентне. Для кожного компонента визначте: • зміст; • механізм прояву; • взаємозв'язок з іншими компонентами; • можливі суперечності. **Завдання 2.** Порівняйте бачення людини у: • Сократа; • Арістотеля; • Декарта; • К. Маркса; • С. К'єркегора; • М. Гайдеггера; • Ж.-П. Сартра. Яка концепція найбільш адекватно описує сучасну людину? **Завдання 3.** Проаналізуйте тезу: «Людина не має наперед заданої сутності – вона створює себе власним вибором». Аргументуйте тезу з позицій екзистенціалізму та порівняйте її з позиціями біологічного детермінізму й соціального детермінізму.	2
4	**Практичне заняття 4. Тенденції розвитку сучасного світу.** **Завдання 1.** Проаналізуйте тезу: «Технологія не є нейтральним інструментом – вона змінює спосіб людського буття». Обґрунтуйте її на прикладах цифрових технологій, штучного інтелекту або соціальних мереж. **Завдання 2.** Підготуйте аргументи «за» і «проти» глобалізації за критеріями: • економіка; • культура; • освіта; • наука; • ідентичність; • безпека; • нерівність. **Завдання 3.** Розробіть два сценарії розвитку людства до 2050 року: Сценарій А – оптимістичний. Сценарій Б – кризовий. Визначте чинники, які можуть привести до кожного сценарію.	2
5	**Практичне заняття 5. Філософія наукової творчості.** Сформулюйте свій міні-маніфест дослідника (принципи, цінності, стиль мислення).	2
6	**Практичне заняття 6. Наука як соціальне явище.** **Завдання 1.** Проаналізуйте твердження: «Факт є об'єктивною	2

	реальністю, незалежною від дослідника». Покажіть, чому в сучасній методології науки поняття «наукового факту» є складнішим за просту фіксацію події. **Завдання 2.** Проаналізуйте роль: • університету; • наукової школи; • наукового журналу; • експертного середовища; • наукової конференції; • академічної спільноти у виробництві та верифікації наукового знання. **Завдання 3.** Напишіть есе: «Які соціальні та ціннісні чинники можуть впливати на моє наукове дослідження?».	
7	**Практичне заняття 7. Онтологічні й гносеологічні виміри європейської науки в докласичну епоху.** **Завдання 1.** Створіть історико-філософську схему: міф → натурфілософія → антична космологія → християнський теоцентризм → Відродження → геліоцентризм → механістична картина світу. Для кожного етапу визначте: • образ світу; • образ людини; • джерело знання; • критерій істини. **Завдання 2.** Порівняйте концепції природи: • Фалеса; • Геракліта; • Демокріта; • Платона; • Арістотеля. Яка з античних концепцій найбільше сприяла формуванню передумов наукового мислення? **Завдання 3.** Проаналізуйте науковий стиль мислення Леонардо да Вінчі. Визначте, які риси його діяльності передбачають методологію нової науки: • спостереження; • експеримент; • вимірювання; • моделювання; • поєднання мистецтва і науки.	2
8	**Практичне заняття 8. Класичні концепції філософії науки.** **Завдання 1.** Порівняйте внесок Р. Декарта, Г. Галілея, І. Ньютона у формування класичного наукового мислення. Які принципи класичної науки сформувалися завдяки кожному з них? **Завдання 2.** Розгляньте твердження: «Якщо відомі всі причини явища, його майбутній стан можна точно передбачити». Проаналізуйте цю тезу з позицій класичного детермінізму та сучасного наукового знання. **Завдання 3.** Поясніть модель простору і часу І. Ньютона. Порівняйте її із сучасним розумінням простору-часу. Що відбувається з науковою картиною світу, коли фундаментальні поняття науки змінюють свій зміст?	2
9	**Практичне заняття 9. Постмодерністські дискурси у філософії та науці.** **Завдання 1.** Проаналізуйте тезу М. Фуко: «Знання пов'язане з владою».	2

	Розгляньте її на прикладі: • медицини; • освіти; • психіатрії; • статистики; • цифрових технологій. **Завдання 2.** Оберіть будь-який науковий або суспільний текст і спробуйте здійснити його деконструкцію**.** Визначте: 1. ключові поняття; 2. приховані бінарні опозиції; 3. ієрархії понять; 4. замовчувані позиції; 5. альтернативні інтерпретації. **Завдання 3.** Підготуйте аргументовану відповідь на питання: «Чи загрожує постмодерністська критика абсолютної істини самому поняттю наукової істини?» Позиція має містити: • тезу; • 2–3 аргументи; • контраргумент; • відповідь на контраргумент; • власний висновок.	
10	**Практичне заняття 10. Етика вченого та захист інтелектуальних і авторських прав в Україні.** Складіть первинний план наукового дослідження від вступу до списку літератури. Зазначте приблизний обсяг кожного елементу дисертації (приблизна кількість сторінок) Зазначте чорновий варіант назв розділів і підрозділів. Розробить методи захисту вашої інтелектуальної власності.	2
	Усього годин	**20**

11. Перелік питань для лабораторних занять

№	Тема заняття та перелік питань	Кількість годин
	Лабораторні заняття не передбачені	

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи здобувача вищої освіти є: працювати з науково-публіцистичними джерелами трактатами, висувати гіпотезу, формувати структуру, очікувані результати науково-дослідної роботи, аналізувати матеріал з теми наукового дослідження, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи здобувача вищої освіти:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій програмі навчальної дисципліни;
- підготовка до складання екзамену за контрольними питаннями.

Питання
для самостійного вивчення здобувачами вищої освіти

№ з/п	Тема заняття та перелік питань	Кількість годин
	Змістовний модуль 1. Фундаментальні проблеми філософії.	
	Тема 1. Філософський зміст проблеми буття	
1	Співвідношення буття, небуття та становлення у філософському осмисленні світу.	4
2	Буття і час: філософське осмислення темпоральності людського існування.	4
	Тема 2. Гносеологія та рівні наукового пізнання	
3	Онтологічний статус наукової ідеї: від задуму до теорії.	4
4	Інтуїція, уява та логіка в процесі наукової творчості.	4
	Тема 3. Людина у вимірах філософського аналізу	
5	Тіло і свідомість: проблема психофізичної цілісності людини.	3
6	Проблема свободи людини в умовах технологічного та соціального контролю.	3
7	Цифрова людина: трансформація людської суб'єктності в інформаційному суспільстві	2
	Тема 4. Тенденції розвитку сучасного світу	
8	Трансформація праці та професійної діяльності в умовах технологічних змін.	3
9	Криза традиційних соціальних інститутів та пошук нових моделей суспільної організації.	3
10	Безпекові виклики сучасності та трансформація уявлень про стабільність і розвиток.	2
	Тема 5. Філософія наукової творчості.	
11	Природа наукової творчості: співвідношення логічного та інтуїтивного.	2
12	Онтологічний статус наукової ідеї: від задуму до теорії.	2
13	Інтуїція, уява та логіка в процесі наукової творчості.	2
14	Наукова творчість у контексті культури та цивілізаційного розвитку.	2
	Змістовий модуль 2. Філософські аспекти науки та наукового мислення	
	Тема 6. Наука як соціальне явище.	
15	Наука як сфера людської діяльності	4
16	Взаємозв'язок науки, техніки й моралі у сучасному світі.	4
	Тема 7. Онтологічні й гносеологічні виміри європейської науки в докласичну епоху.	
17	Космологічна парадигма філософії: великий, малий та символічний світи. «Органон» Аристотеля.	4
18	Соціально-історичні передумови та специфічні риси науки Середньовіччя.	4
	Тема 8. Класичні концепції філософії науки.	
19	Філософія і наукове мислення Нового часу: раціоналізм та емпіризм.	4
20	Трансцендентальна парадигма: філософія І. Канта і наукове мислення.	4
	Тема 9. Постмодерністські дискурси у філософії та науці.	
21	«Лінгвістичний поворот» у філософії XX ст.: феноменологічна та аналітична традиції.	3
22	Аналітична парадигма: філософія мови та сучасне наукове мислення.	3
23	Феноменологічна парадигма: філософія свідомості та когнітивна наука.	2
	Тема 10. Етика вченого та захист інтелектуальних і авторських прав в Україні.	
24	Нормативно-правова база України щодо захисту інтелектуальних прав	4
25	Проблема використання ШІ в науковій роботі здобувача вищої освіти	4
	Разом	**80**

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

14.Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються пояснювально-ілюстраційний, репродуктивний методи навчання, а також проблемне викладання, частково-пошуковий (евристичний) метод, методи критичного мислення.

Пояснювально-ілюстративний та репродуктивний методи навчання використовуються під час лекцій, індивідуальних та групових консультацій.

Під час проведення практичних занять використовуються методи критичного мислення, частково-пошуковий метод, творчо-наукові методи.

Із-поміж методів навчання, що дозволяють формувати soft skills варто назвати такі, як: робота в команді, дискусії, кейси.

Використовується комп'ютерне обладнання закладу освіти на лекційних заняттях.

Для досягнення основної мети навчання − підготовки спеціалістів програма має практичну спрямованість: до 50 % навчального часу виділено на практичні види занять, на яких вони мають здобути навички наукового мислення.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час практичних занять, підготовки презентацій доповідей на практичні заняття, тестування, виконання завдань самостійної роботи або в ході індивідуальних співбесід зі здобувачами вищої освіти під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань здобувачами вищої освіти залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому лекційному занятті.

Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу здобувачів вищої освіти. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

16. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Схема нарахування балів* для денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни «Філософія та наукове мислення» за видами робіт

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1. Філософський зміст проблеми буття.	Тема 2. Гносеологія та рівні наукового пізнання.	Тема 3. Людина у вимірах філософського аналізу.	Тема 4. Тенденції розвитку сучасного світу.	Тема 5. Філософія наукової творчості.	Тема 6. Наука як соціальне явище.	Тема 7. Онтологічні й гносеологічні виміри європейської науки в докласичну епоху	Тема 8. Класичні концепції філософії науки.	Тема 9. Постмодерністські дискурси у філософії та науці.	Тема 10. Етика вченого та захист інтелектуальних і авторських прав в Україні.
	Практичне заняття									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Виконання практичних завдань	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Модульний контроль					5					5
Виконання завдань самостійної роботи	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Всього за темами	**4**	**4**	**4**	**4**	**9**	**4**	**4**	**4**	**4**	**9**
Екзамен	**50**									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	**100**									

*В таблиці вказана максимальна кількість балів, які можна набрати за видами робіт

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання
3	Виконано завдання практичної роботи в повному обсязі.
2	Виконано завдання практичної роботи в повному обсязі із несуттєвими помилками.
1	Виконано завдання в неповному обсязі, а також є 1-2 суттєві помилки
0	Не виконано практичну роботу або виконано менше 50% від її обсягу, велика кількість помилок.

Модульний контроль у вигляді тестування:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів (0,2×25=5,0);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання

	програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
0,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами складання екзамену

Завдання	Бали	Критерії оцінювання
1. Тестування	0-30	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів (1×30=30), правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.
2. Практичне завдання	16-20	Завдання розкрито повністю та правильно, відповідь чітка, логічно послідовна, обґрунтована, висновки самостійні з наведенням прикладів, що свідчить про високий рівень засвоєння матеріалу відповідно до програмних результатів навчання.
	11-15	Завдання розкрито правильно, але є 1-2 неточності, виклад рішення здійснено у логічній послідовності, висновки обґрунтовані, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно до програмних результатів навчання.
	6-10	Завдання розкрито, однак рішення містить понад 2 неточності, порушена логічність викладу матеріалу, відсутнє або неправильне посилання на джерельну базу, у висновках відсутня самостійність, що свідчить про середній рівень засвоєння теоретичного матеріалу відповідно до програмних результатів навчання.
	0-5	Завдання розкрито з суттєвими помилками, порушена логічність викладу матеріалу, відсутні висновки, неправильно використані наукові терміни, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	**A** – відмінно	**5** – відмінно
82 – 89	**B** – дуже добре	**4** – добре
74 – 81	**C** – добре	
64 – 73	**D** – задовільно	**3** – задовільно
60 – 63	**E** – достатньо	
35 – 59	**FX** – незадовільно з можливістю повторного складання	**2 –** незадовільно
0 – 34	**F** – незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них 50 балів відведено на поточний контроль, а 50 балів – на підсумковий (для допуску до екзамену необхідно мати не менше 25 балів поточної успішності).

1. **Поточний контроль.** Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді на практичних, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 балів.

Присутність на лекціях і практичних не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності здобувача вищої освіти на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Здобувач вищої освіти, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 25 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль. Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Савонова Г. І. Плани практичних занять з дисципліни «Філософія та наукове мислення» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти всіх спеціальностей. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2025. 6 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Ворбертон Н. Коротка історія філософії. / пер. з англ. А. Марховської. Київ. Наш формат. 2023. 224 с.

2. Гула Р. В. Філософські проблеми наукового пізнання. Навч.-метод.посіб. Харків: ХНУПС, 2021. 228 с.

3. Гула Р. В. Філософські проблеми наукового мислення. Навч.-метод.посіб. Харків: ХНУПС, 2021. 148 с.

4. Гула Р.В., Квіткін П. В., Панфілов О. Ю., Чернишова Т. О. Релігієзнавство. 2-ге вид., доповн. Київ: Каравела, 2021. 272 с.

5. Дзьобань О. П. Філософія науки : підручник / ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. академії прав. наук України». Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 516 с.

6. Історія європейської цивілізації. Греція / За ред. Умберто Еко; Колектив перекладачів. Харків: Видавництво Фоліо, 2024. 1168 с.

7. Історія філософії. Античність та Середньовіччя / За ред. Умберто Еко; Колектив перекладачів. Харків: Видавництво Фоліо, 2024. 555 с.

8. Рассел Б. Історія західної філософії. Харків: Фоліо, 2024. 759 с.

9. Berna Devezer1, Danielle J. Navarro, Joachim Vandekerckhove, Erkan Ozge Buzbas (2021). The case for formal methodology in scientific reform. URL: https://royalsocietypublishing.org/doi/full/10.1098/rsos.200805

10. Kuhn, T. S. (2002) The Road Since Structure: Philosophical Essays, 1970–1993. Chicago: University of Chicago Press, 336 p.

Допоміжна

1. Бичко І. Філософія. Навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 648 с.

2. Бойченко І. Філософія : навч. посіб. для дист. навч. Київ: Університет «Україна», 2004. 212 с.

3. Гільдебранд Д. фон. Що таке філософія? / Пер. з англ. Ю. Підлісний. Львів: Колесо, 2008. 244 с.

4. Мондін, Баттіста. Підручники систематичної філософії: Том 3. Онтологія і метафізика / Баттіста Мондін; пер. з італ. Б.Завідняка. Жовква: Місіонер, 2010. 284 с.

5. Мондін Баттіста. Підручники систематичної філософії: Том 4. Філософія релігії і теодіцея / пер. з італ. Б.Завідняка. Жовква: Місіонер, 2012. 208 с.

6. Савонова Г. І. Значення віри в проблемі морального пізнання-вибору у філософії С. К'єркегора. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки*. 2022. № 29. С. 150–157.

7. Савонова Г. І. Гуманістичний проєкт Ф. Ніцше «Надлюдина». *Перспективи.* 2021. № 3. С. 18–25.

8. Савонова Г. І. Онтологія добра і зла в сучасній європейській філософії: Монографія. Харків: Мадрид, 2020. 356 с.

9. Савонова Г. І. Феномен смерті в західноєвропейській філософії екзистенціалістів. *Гілея: Науковий вісник*. 2022. Вип. 9 (176). С. 37–43.

10. Еко У. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Історія. Філософія. Наука і техніка. Харків: Фоліо, 2020. 548 с.

11. Vira O. Dubinina, Alina L. Hrytsenko, Hanna I. Savonova, Yuliia A. Lazutkina. Methodological potential of phenomenology and hermeneutics in research on valeological, rehabilitation and physiotherapeutic activities. *Acta Balneologica. Journal of the polish balneology and physical medicine association. 2024 january-february*. Vol. LXVI, ISSUE 1 (179). 53–59 pp.

19. Інтернет-ресурси

1. Дистанційний курс навчальної дисципліни «Філософія та наукове мислення». Режим доступу : https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=2088
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : http://www.nbuv.gov.ua/
3. Бібліотека Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». URL : https://lib.nupp.edu.ua/
4. Курс «Критичне мислення в українському контексті». URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukrainian-context-critical-thinking/
5. Курс «Навчаймось вчитись: Потужні розумові інструменти для опанування складних предметів» – Барбари Оклі та Терренса Седжновскі. URL: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/mindshift-obstacles-learning/